DIE GILLETTE-KLINIEK

(gesien deur dié wat daardeur gegaan het)

“’n Kliniek genees die pasiënte. ’n Versorgende gemeenskap dra die mense.”

I. Die Kliniek

Ek onthou hoe my ma vertel het dat, in die 1960’s, toe sy op die punt was om aan my geboorte te gee, klinieke min was en die hospitaal vir siekes; daarom het sy die beste plek gekies wat sy kon om dit te doen: haar eie huis, in haar eie bed.

Sodra ek gebore is, was daar ’n vrou, die een wat hulle die vroedvrou genoem het, en sy het vir my ma gesê dat ek goed uitgekom het – en dat, as my ma my nie wou hê nie, sy my saam met haar huis toe sou neem.

My ma het haar met ’n kyk getref. Maar miskien het die vroedvrou nie geweet dat ek nooit aan een vrou alleen sou behoort nie, maar aan al die vroue wat ek sou ontmoet; en twintig jaar later het ek na haar huis gegaan. Ek is ’n man van my woord. Ek kon haar nie teleurstel nie.

Hierdie opening is nie literêre ironie nie, en ook nie ’n grap nie. Dit beteken net een ding: die kliniek, as plek, is nuut. Dit kom nie van die Egiptenare na ons toe nie, ook nie van die Assiriërs of die Babiloniërs nie. Dit is net die produk van ’n gesondheidstelsel wat van patologie ’n handel gemaak het en van sy medisyne ’n handelsmerk.

Dit het nooit probeer om die hospitale te vervang nie, wat ’n instelling bly; tog het dit die pasiënt nog altyd laat glo dat hy, deur te betaal, meer kon kry – die beste.

Sommige plekke verrig ’n funksie. Ander word ’n moontlikheid.

Dit was die dag waarop die kliniek in my stad ingewy is: die eerste van sy soort wat ’n volledige lys kon aanbied, wat die hele geneeskunde kon dek, ten minste die

basiese soort – die geneeskunde van gewone mense, om so te sê.

Drie hoofgeneeshere is aangestel, dié wat die mediese struktuur moes bou. Nadat hulle onderhoude gevoer het om die dokters aan te stel, het hulle hulself in ’n vertrek toegesluit om hulle sienings uit te ruil oor hoe om die keuse te maak.

Wat volg, gee ek nie as waarheid weer nie, maar as noir – aan my vertel deur ’n groep dokter-vriende wat pas uit die Italiaanse gesondheidstelsel afgetree het, wat dit vir ons in die verkope vertel het om ons te laat lag, en om ons te laat weet dat hulle ook hulle stories gehad het.

’n Verhaal wat ek persoonlik as ’n binnehofstorie beskou, een van daardie bitter grappe wat dokters self gebruik het om oor ander dokters te praat – ’n vreemde en eienaardige soort, aan wie ek nie eens meer die versorging van my kat sou toevertrou nie.

Ek skryf dit neer nie as ’n uitspraak nie, maar as ’n portret van hoeveel wantroue gewone mense reeds opgegaar het teen ’n geneeskunde wat hulle nie meer as hulle eie gevoel het nie.

Dit is so vertel. Die oudste van die drie – ’n man wat ook onder die ou bewind gewerk het – het gesê hy sou verduidelik hoe om die nuwe dokters te kies, volgens wat hy die beginsel van die getal drie genoem het.

As jy ’n dokter kry wat baie verstaan, stuur hom na die algemene praktyk: daar sal hy, met ervaring, die meeste van die vrae op sy eie beantwoord.

As jy die middelmatiges kry, bekwaam maar nie briljant nie, sit hulle in die operasiesale: so sien hulle, wanneer hulle oopsny, wat hulle vind en leer hulle om dit reg te stel.

En dié wat min verstaan, of wat aanbeveel deur die partye en die aanstellingslyste aankom, gee hulle die take waar – so het die wrede grap gelui – die natuur byna al die werk in hulle plek laat doen word.

Dit was die binnehofweergawe, natuurlik. En soos elke binnehofstorie sê dit minder oor die dokters as oor dié wat dit vertel het: oor hoe min geloof hulle

oorgehad het.

En so is die kliniek gebore. Sy ware ervaring is deur die pasiënte gemaak; en net die lewendes het daarvan gepraat – dié wat gelukkig was, nie dié wat deur teëspoed getref is nie. En toe alles ten slegte gedraai het, het die kliniek van die Noorde – van enige nasie – vir die beter deel gestaan: want die Noorde het nog altyd rykdom en nywerheid opgeroep, en daar gee dit die indruk dat sorg waarvoor jy betaal, beter is.

Toe is die kranksinnigegestigte vir misdadigers gesluit, en die psigiatriese klinieke is gebore – later omgeskakel na neurologiese toestande. Nie meer is net die gesertifiseerde kranksinniges behandel nie, maar ook ander patologieë.

II. Epiloog

'n Kliniek is 'n gebou. 'n Gemeenskap van sorg is iets meer.

III. Outeursbladsy

Hierdie werk is nie in opdrag geskryf nie.

Dit is nie verkoop nie.

Dit is nie vir kommersiële doeleindes gemaak nie.

Dit is geskryf om te getuig van die waarde van rehabilitasie, van menswaardigheid en van die verhouding tussen mense.

Die enigste vergoeding wat gevra word, is 'n simboliese dollar – nie as betaling vir die werk nie, maar as getuienis van 'n gedeelde verbintenis tot 'n kultuur van sorg, hoop en verantwoordelikheid.

Ferdinando